

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

БРЕЧКО ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК 35.073.52

**ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ
(на прикладі Тернопільської області)**

Спеціальність: 08.02.03. –

Організація управління, планування і регулювання економікою

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2004

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі макроекономіки та державного управління Київського національного економічного університету Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
САВЧЕНКО Анатолій Григорович,
Київський національний економічний університет,
завідувач кафедри макроекономіки та державного управління.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук,
старший науковий співробітник
Шаблиста Любов Миколаївна,
провідний науковий співробітник відділу фінансового та
монетарного регулювання Об'єднаного інституту
економіки НАН України

кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник
Бабич Людмила Миколаївна
доцент кафедри фінансів та банківської справи
Національної академії управління

Провідна установа: Інститут регіональних досліджень НАН України (м.Львів), відділ регіональної соціально-економічної політики та територіального управління.

Захист відбудеться “___” _____ 2004 року о ___ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д26.006.03 Київського національного економічного університету за адресою: 03680, м. Київ, просп. Перемоги, 54/1, аудиторія 317.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Київського національного економічного університету за адресою: 03680, м. Київ, просп. Перемоги, 54/1, аудиторія 201.

Автореферат розісланий “___” _____ 2004 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
доктор економічних наук, професор

А.Е. ФУКС

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дисертаційного дослідження випливає із необхідності: формування сучасної моделі фінансового механізму державного регулювання економіки регіону, адаптованої до світових стандартів з урахуванням вітчизняної специфіки; розробки нових наукових підходів до вдосконалення організаційного та функціонального механізмів управління формуванням та використанням фінансових ресурсів адміністративно-територіальних утворень; подолання негативних тенденцій та кризових явищ в управлінні регіональним розвитком, і посилення ефективності фінансових важелів державного регулювання соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних утворень.

Поглиблення євроінтеграційних процесів в Україні на фоні здійснення економічних реформ, відповідно до Концепції державної регіональної політики, Угоди про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, зумовлює необхідність трансформації соціально-економічних систем та явищ, особливо їх фінансової складової на усіх управлінських рівнях, що, в свою чергу, має сприяти формуванню сучасної моделі фінансового механізму державного регулювання економікою. Строкатість та безсистемність застосування фінансових інструментів державного впливу на економіку найбільш повно проявило себе на регіональному рівні, що в результаті призводить до незворотності негативних тенденцій та кризових явищ в управлінні регіональним розвитком.

Питанням фінансового регулювання економічним розвитком регіону займались ряд вітчизняних та зарубіжних науковців, ідеї яких знайшли своє відображення в їх наукових працях. Значний внесок у формування вітчизняної наукової моделі регіональної фінансової політики внесли провідні вчені-економісти: Л.Бабич, Й.Бескид, В.Беседін, О.Василик, В.Геєць, І.Горський, М.Долішній, А.Єпіфанов, О.Заруба, С.Каламбет, В.Кравченко, А.Коломієць, І.Лукінов, І.Луніна, А.Мельник, В.Опарин, К.Павлюк, Б.Панасюк, Д.Полозенко, В.Поповкін, І.Сало, В.Федосов, М.Чумаченко, Л.Шаблиста, С.Юрій та інші, а також російські вчені Л.Дробозіна, В.Лексин, Г.Поляк, В.Родіонова, Д.Черник, А.Швецов. Разом з тим, в економічній літературі недостатньо досліджені можливості трансформації фінансового механізму державної регіональної політики відповідно до нових умов розвитку фінансової системи України, визначених Бюджетним кодексом. Вдосконалення потребують правові, організаційні, функціональні аспекти управління формуванням та використанням фінансової бази регіону.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація пов'язана з виконанням наукових досліджень, передбачених планом науково-дослідної роботи кафедри макроекономіки та державного управління Київського національного економічного університету, в рамках

теми “Прогнозування та державне регулювання соціально-економічного розвитку країни” (номер державної реєстрації 0101V007346).

Особисто автором підготовлений параграф “Удосконалення фінансового механізму державного регулювання регіональної економіки”, в якому розкрито роль та напрямки удосконалення фінансових інструментів в системі державного управління соціально-економічним розвитком регіону.

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційного дослідження є розробка теоретичних та методичних положень щодо фінансового механізму державного регулювання регіональної економіки та обґрунтування шляхів його вдосконалення, як фактора соціально-економічного розвитку регіону.

Реалізація визначеної мети зумовила постановку і розв’язання наступних основних завдань:

обґрунтувати суть фінансових ресурсів регіону і визначити їх роль в регіональному відтворювальному процесі;

виявити позитивні і негативні сторони нормативно-правового забезпечення фінансового механізму державного регулювання економіки регіону;

проаналізувати інституційне забезпечення регіональної фінансової політики;

сформувати аналітичну модель оцінки фінансової бази регіону;

дослідити практику формування місцевих бюджетів та обґрунтувати рекомендації щодо підвищення їх ролі в державному регулюванні регіональної економіки;

проаналізувати роль та напрямки бюджетного регулювання в структурі фінансового механізму державного регулювання економіки регіону;

визначити шляхи щодо вдосконалення механізму бюджетних трансфертів в системі фінансового регулювання регіональної економіки;

розробити рекомендації щодо посилення впливу фінансового механізму на інвестиційну діяльність в регіоні.

Об’єктом дослідження є фінансові умови та результати соціально-економічного розвитку Тернопільської області.

Предмет дисертаційного дослідження складає фінансовий механізм державного регулювання соціально-економічного розвитку регіону.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження фінансового механізму державного регулювання економіки регіону становлять загальнонаукові та конкретні методи дослідження. Серед загальнонаукових методів дослідження використано діалектичний підхід до вивчення економічних явищ та процесів, який передбачає всебічне виявлення закономірностей, тенденцій і взаємозалежностей, що постійно змінюються і розвиваються. Конкретними методами дослідження є методи: системного та логічного підходів, метод нормативно-логічного аналізу, статистичний, порівняння, економіко-математичного моделювання, прогнозування, експертних оцінок і інші.

Так, для дослідження місця фінансового регулювання в системі державного управління загалом, та регулювання соціально-економічного

розвитку адміністративно-територіальних утворень зокрема, використано методи діалектики та формальної логіки; для визначення шляхів оптимізації інструментарію фінансового механізму регіонального управління використані методи системного аналізу, економіко-математичного моделювання; для виявлення кола проблем, пов'язаних з реалізацією фінансового механізму в регулюванні соціально-економічного розвитку регіону, використано метод експертних оцінок, статистичний метод, порівняння, класифікації, структуризації.

В процесі виконання роботи використано законодавчо-нормативну базу України, яка визначає правові основи фінансової політики в Україні та її місце в системі інструментарію державного регулювання економіки регіону; теоретичні та практичні розробки вітчизняних та зарубіжних вчених, економістів; періодичні видання; статистичні збірники; матеріали науково-практичних конференцій.

Наукова новизна отриманих результатів. Проведення дисертаційного дослідження дало змогу отримати наступні наукові результати:

- ⇒ Запропоновано авторське визначення поняття “фінансового механізму державного регулювання економіки регіону”, під яким слід розуміти сукупність фінансових інструментів, за допомогою яких створюються фінансові передумови та стимули для соціально-економічного розвитку території, відповідно до цілей та завдань регіональної економічної політики.
- ⇒ Вперше обґрунтовано модель оцінки фінансової стійкості регіону, яка повинна проводитися за допомогою наступних показників: коефіцієнту фінансової незалежності або коефіцієнту фінансової автономії; коефіцієнту фінансового леверіджу; коефіцієнту фінансової стабільності.
- ⇒ Розроблено методіку оцінки фінансової бази регіону, в основі якої лежить секторний аналіз процесу формування регіональних фінансових ресурсів, що дозволяє визначити місце фінансових ресурсів окремих секторів (домашніх господарств, державного управління, фінансових та нефінансових установ, тіншового сектору) в регіональному відтворювальному процесі.
- ⇒ Удосконалено методичні підходи до визначення видаткових потреб території, які передбачають розрахунок агрегованих нормативів бюджетної забезпеченості, що дозволятимуть краще враховувати обсяг регулятивних функцій місцевих органів влади.
- ⇒ Обґрунтовано методичні підходи щодо визначення рівня фінансування: по-перше, регіонального управління, через врахування кількості адміністративно-територіальних одиниць в районах та типових штатних нормативів (мережі бюджетних установ); по-друге, освіти, на основі визначення обсягів витрат з врахуванням видатків на підготовку кадрів навчальних закладів та зміцнення їх матеріальної бази;
- ⇒ Запропоновано скорегувати нормативи бюджетної забезпеченості адміністративно-територіального утворення на коефіцієнт його розвитку,

що сприятиме встановленню відповідності між видатковими зобов'язаннями місцевих органів влади і регулятивними функціями.

- ⇒ Запропоновані індикатори ефективності міжбюджетних відносин, які включають: ступінь вирівнювання (коефіцієнт варіації) середньодушових видатків районів та міст, а також областей до середньоукраїнського значення; рівень заборгованості місцевих бюджетів; ступінь кореляції між змінами в обсягах трансфертів та запланованими надходженнями, а також між обсягом трансфертів та економією видатків; рівень забезпеченості соціальних потреб; рівень економії фінансових ресурсів регіону.
- ⇒ Удосконалено формулу розрахунку корегувального коефіцієнту в діючому алгоритмі визначення обсягу міжбюджетних трансфертів, що враховує можливості як регіону так і держави профінансувати не забезпечені доходами видаткові потреби.
- ⇒ Визначено напрямки оптимізації фінансового механізму інвестування в економіку регіону, що передбачають: вдосконалення системи державних капіталовкладень через використання конкурсної системи інвестування, яка базується на експертизі інвестиційних проектів; вдосконалення місцевої фіскальної системи; надання інвестиційних кредитів; залучення капіталу шляхом активізації місцевого ринку боргових зобов'язань; створення галузевих економічних зон; розвиток регіональної інвестиційної інфраструктури.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені методичні положення та обґрунтовані висновки і пропозиції можуть бути використані: в процесі реалізації положень Концепції державної регіональної політики; для вдосконалення фінансового механізму державного регулювання соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних утворень. Результати дисертаційного дослідження можуть бути застосовані в економіко-аналітичній, плановій та прогностичній роботі підрозділів місцевих адміністрацій, апаратів обласних та районних адміністрацій і рад, в законотворчій діяльності Верховної Ради України, а також в роботі Міністерства фінансів України. Отримані результати знайшли своє відображення в роботі Головного фінансового управління Тернопільської обласної державної адміністрації (довідка №33-01/20/815 від 3.10.2003 року), Головного управління економіки Тернопільської обласної державної адміністрації (довідка №01/1-533 від 24.07.2003 року). Основні положення та висновки дисертаційного дослідження використовуються кафедрою податків і фіскальної політики Тернопільської академії народного господарства при викладанні дисциплін “Фіскальна політика” та “Податковий менеджмент” (довідка № 978 від 15.10.2003 року).

Особистий внесок здобувача. Всі наукові результати, що викладені в дисертації й виносяться на захист, отримані автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертаційному дослідженні використано лише положення та ідеї, які є особистими досягненнями в роботі здобувача.

Апробація результатів дисертації. Результати дослідження апробовані автором на п'яти наукових та науково-практичних конференціях: науково-практичній конференції “Ефективність державного управління (регіональний аспект)”, 2001 рік, м. Львів, Українська Академія державного управління при Президентові України; міжнародній студентсько-аспірантській науковій конференції “Україна в ХХІ столітті: формування економічної системи”, 2001 рік, м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка; першій міжнародній та другій всеукраїнській науковій конференції студентів та молодих вчених “Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання”, 2001р., м. Донецьк, Донецький національний університет, НАН України, Інститут економіки промисловості; науково-практичній конференції “Бюджетно-податкова політика в Україні (проблеми та перспективи розвитку)”, 2001р., м.Ірпінь, Академія державної податкової служби України; Всеукраїнській науково-практичній конференції “Економічні проблеми ринкової трансформації України”, 2003 р., м.Львів, Львівський банківський інститут.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 11 наукових праць загальним обсягом 3,4 др. арк., 6 із яких – у фахових виданнях.

Структура та обсяги роботи. Дисертаційне дослідження складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 265 найменувань, 28 таблиць на 35 с., 20 рисунків на 20 с., 8 додатків на 15 с. Загальний обсяг роботи складає 210 сторінок друкованого тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано мету та завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, виділено наукову новизну та особистий внесок дисертанта в розробку наукових результатів, розкрито теоретичне і практичне значення одержаних висновків, форми їх апробації.

Розділ 1 Теоретико-методологічні засади фінансового регулювання економіки регіону. У розділі розглянуто теоретичні та методологічні підходи до фінансового механізму державного регулювання економіки регіону (далі ФМДРЕР); визначено місце фінансового механізму в системі державного регулювання та його роль в регіональних економічних процесах; досліджено та обґрунтовано теоретичну модель фінансового механізму державного регулювання регіональної економіки та визначені підходи до її вдосконалення.

При дослідженні теоретико-методологічних основ фінансового регулювання в роботі проаналізовано ліберально-монетаристську та стабілізаційно-трансфертну моделі сучасного державного регулювання економіки, які базуються на кейнсіанських, некейнсіанських, монетарних моделях. Обґрунтовано раціональне поєднання елементів провідних концепцій державного регулювання – кейнсіанства та монетаризму, із застосуванням адміністративно-правової, економічної, соціальної корекції в умовах реалізації економічної політики в Україні.

Особливе місце в державному регулюванні економіки відводиться регіональній моделі державного регулювання. В цілому механізм державного регулювання економіки регіону включає законодавчо-нормативне регулювання, фінансове регулювання, державне прогнозування, планування та програмування, пряме управління регіоном, соціальний захист. Однією із складових державного регулювання економіки регіону, яка забезпечує його дієвість та ефективність є фінансове регулювання, що передбачає спрямування бюджетних коштів і приватних інвестицій у найдинамічніші сектори регіональної економіки, які здатні збільшити наповнення бюджету регіону та прискорити його соціально-економічний розвиток.

Проведене дослідження теоретичних основ ФМДРЕР дозволило запропонувати його авторське визначення під яким слід розуміти сукупність фінансових інструментів, здатних створювати фінансові передумови та стимули для соціально-економічного розвитку території, відповідно до цілей та завдань регіональної економічної політики. Роль фінансового механізму в державному регулюванні економіки регіону полягає: в фінансовому забезпеченні соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних утворень; в стимулюванні економічних і соціальних процесів на регіональному рівні через інструменти фінансового регулювання.

Проведене дослідження дозволило розробити структуру ФМДРЕР (див. рис.1) до якої входять наступні групи фінансових відносин: фінансові норми та нормативи; фінансові стимули та санкції; резерви, відповідно до яких існують різні форми перерозподілу грошових коштів між сферами їх використання. Тому при його характеристиці, в залежності від форм прояву фінансових відносин, в роботі пропонується виділяти наступні ланки: методи мобілізації грошових коштів; форми та методи надання фінансових ресурсів суб'єктам господарювання; способи розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів та маневрування ними.

Для дослідження регіону, як об'єкту фінансового регулювання, обґрунтовується доцільність використання наукового підходу, в основі якого регіон розглядається: відносно механізмів формування доходів на регіональному рівні; відносно забезпечення видаткових потреб регіонального розвитку; відносно формування та діяльності місцевих фінансових інститутів, як суб'єктів фінансового регулювання економіки регіону.

Реальний розвиток засад регіональної політики відстає від постулатів необхідної регіоналізації. Тому при дослідженні регіону, в роботі запропоновано розглядати його сутність в аспекті глобалізації, як просторово-функціональну єдність, котрою потрібно керувати, застосовуючи весь інструментарій державного впливу, і в першу чергу, фінансових важелів щодо забезпечення управління територіальним розвитком. В основі ефективності державного управління регіональним розвитком, на наш погляд, повинен бути саме ФМДРЕР, як основна накопичувальна, розподільча та забезпечуюча ланка підтримки на необхідному рівні потенціалу регіону, регіонального розвитку та справедливого перерозподілу доходів різних сфер та галузей господарського комплексу відповідної території.

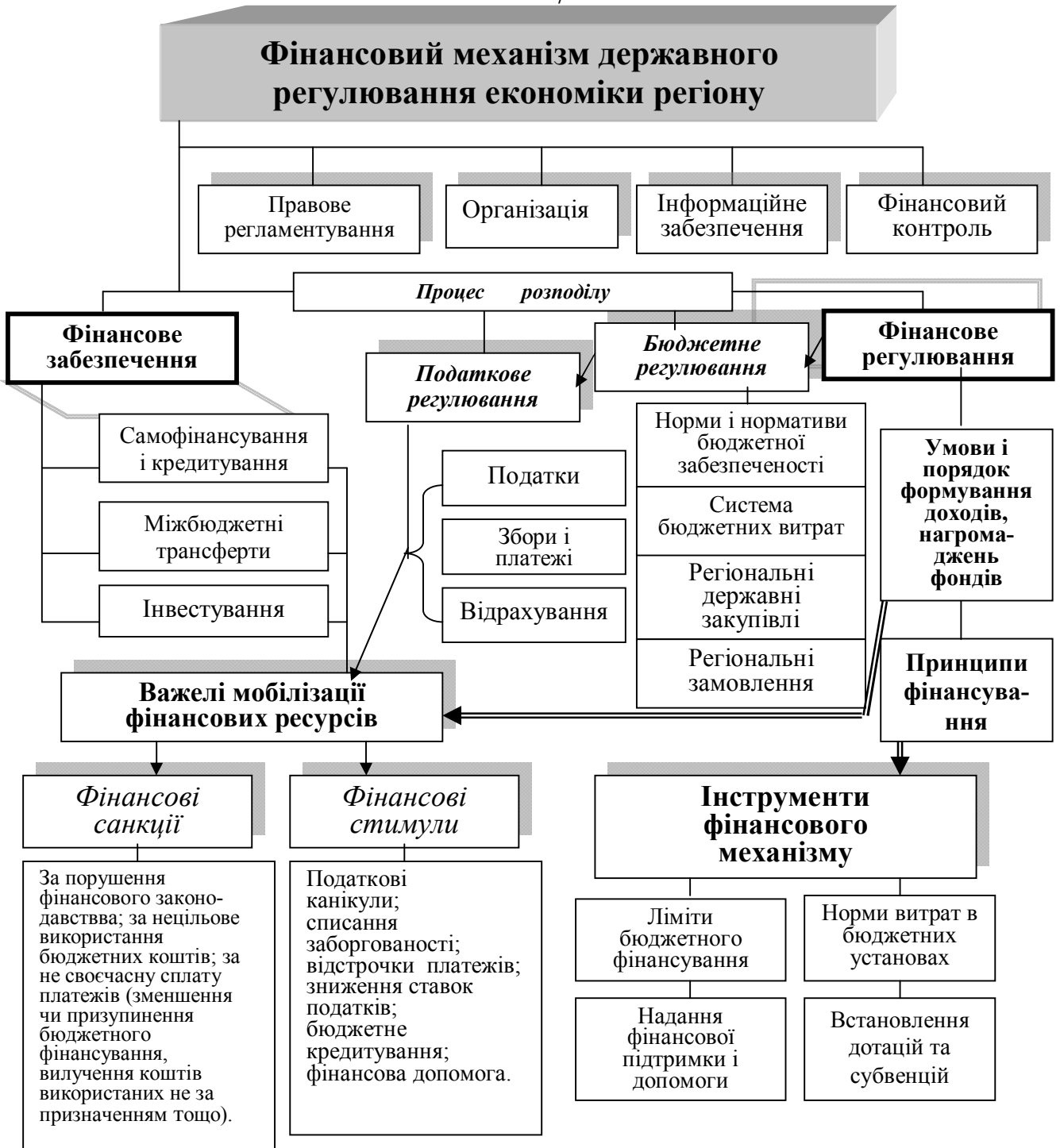

Рис. 1. Структура фінансового механізму державного регулювання економіки регіону

Розділ 2 Аналіз фінансового механізму регіону. В розділі розглянуто аналітичне та правове забезпечення фінансового механізму державного регулювання економіки регіону, проаналізовано та обґрунтовано значення бюджету, як засобу державного регулювання соціально-економічного розвитку регіону. При розгляді аналітичного забезпечення фінансового механізму в роботі акцентується увага на відсутності дієвої методики аналізу фінансової бази регіону, яка б розкривала невикористані чи додатково виявлені внутрішні резерви фінансових ресурсів адміністративно-територіального утворення, залучення яких дозволило б прискорити розвиток

регіональної економіки, або перевело б основні її параметри в режим ефективного функціонування. З цією метою пропонується методика оцінки фінансової бази регіону, яка є сукупністю фінансових ресурсів, що створюються в усіх секторах регіональної економіки або залучаються до неї із зовні, та визначають фінансові передумови і результати соціально-економічного розвитку регіону. В основі даної методики покладений секторний аналіз, який акумулює фінанси сектору державного управління (місцевих органів влади), фінанси сектору нефінансових корпорацій (підприємств), фінанси населення, фінанси сектору фінансових корпорацій (депозити в національній і іноземній валюті; кошти, залучені через ринок місцевих боргових зобов'язань), фінанси тіньового сектору економіки.

При обрахунку фінансової бази регіону запропоновано використання аналітичної моделі, згідно якої обрахунок фінансової бази виражається як сума фінансових ресурсів усіх вказаних секторів економіки за виключенням надходжень, які справляються до централізованих фондів. Новизна запропонованої методики полягає в обрахунку фінансів тіньового сектору економіки Тернопільської області, який складає 55,5% від ВВП регіону, або 1390830,0 тис.грн., що є додатковим резервом економічного зростання регіону при вдалому запровадженні методів легалізації тіньового капіталу.

При визначенні тіньового сектору економіки в дисертації апробовано методику структурного моделювання, згідно якої оцінка обсягів тіньової економіки проводиться на основі середнього рівня оподаткування юридичних і фізичних осіб.

Проведений в роботі аналіз фінансової бази Тернопільської області дозволив виявити такі сприятливі умови для її зміцнення: ріст депозитної активності населення в комерційних банках, що дозволить збільшити інвестиції в економіку області; зростання частки фінансових ресурсів місцевих органів влади, що сприяє посиленню їх регуляторного впливу на економіку через фінансові важелі; розвиток рекреаційного комплексу в секторі виробництва; ріст інвестиційної привабливості харчової та переробної промисловості. Джерелом додатково виявлених внутрішніх резервів фінансових ресурсів є кошти тіньового сектору, залучення яких дозволить прискорити розвиток регіональної економіки. За нашими розрахунками при зростанні абсолютного значення фінансової бази Тернопільської області з 2093109,2 тис.грн. у 2000 році до 4901882,9 тис.грн. у 2002 році (в тому числі на душу населення за цей же період з 1832,2 грн. до 4295,0 грн. на 1 чол.), спостерігається тенденція зростання частки фінансових ресурсів області (без тіньового сектору) по відношенню до ВВП регіону (57,5% у 2000 році проти 135,7% та 195,6% відповідно у 2001 та 2002 роках). Динаміка зростання цього показника свідчить про зміцнення основних параметрів фінансової бази регіону та про загальну позитивну тенденцію у розвитку економічних процесів в області. Проте, високий відсоток фінансових ресурсів по відношенню до ВВП регіону може означати, що у процесі фінансового регулювання економічної діяльності здійснюється їх надмірний перерозподіл.

Особлива роль при оцінці механізму формування фінансових ресурсів відводиться бюджету регіону, який ми висвітлюємо через призму регулятивного впливу на регіональну економіку в розрізі: формування грошових фондів, які забезпечують діяльність територіальних органів влади; фінансування галузей місцевого господарства області; контролю за фінансово-господарською діяльністю суб'єктів господарювання, що знаходяться на даній території; розподілу і доведення до населення створених благ та послуг у формі соціальних трансфертів. В роботі наголошується, що регулятивна роль бюджету посилюється в зв'язку із перерозподіленням коштів між загальним фондом, який використовується для фінансування установ і закладів виробничої, соціальної інфраструктури регіону, заходів щодо соціального захисту населення; та спеціальним фондом (бюджетом розвитку), який фінансує певні види видатків з конкретно визначених джерел надходжень, забезпечуючи їх цільове використання (на реалізацію програм соціально-економічного розвитку відповідної території).

Аналіз формування та використання ресурсів загального фонду бюджету Тернопільської області вказує на позитивну динаміку росту видатків на розвиток народного господарства області, що посилює його регулятивну функцію (див. табл.1). Оцінка формування та використання спеціального фонду показує, що його основна роль дещо нівелюється. Це пояснюється необґрунтованим маніпулюванням статтями загального та спеціального фондів у зв'язку з постійною нестачею бюджетних ресурсів.

Таблиця 1
Динаміка витрат бюджету Тернопільської області за 1998-2002 роки*

Роки	1998 рік	1999 рік	2000 рік	2001 рік	2002 рік	2002р. в % до 1998р.
Фактичні видатки, у млн.грн.	228,7856	282,7387	293,7414	450,5463	516,3397	225,7%
Індекс цін, у %	124,1	116,9	117,3	97,8	110,4	88%
Видатки, у порівняльних цінах млн.грн.	173,6482	241,5558	250,4189	460,6813	467,6999	269,3 %
Відношення обсягу витрат консолідованого бюджету області до ВВП регіону, у %	18,4	16,4	13,5	19,6	18,6	101 %

*Складено самостійно на основі інформації Тернопільського обласного управління статистики

Для того, щоб розширити дохідну базу і збільшити вплив місцевих бюджетів на регіональну економіку в роботі пропонується: 1) повернути податок на прибуток підприємств до місцевого бюджету регіону-реципієнту в повному обсязі, а регіонам-донорам встановити механізм розчеплення даного податку у відповідних співвідношеннях, які б спонукали місцеві органи влади до стимулювання підприємств регіону на покращення фінансового результату господарської діяльності та підвищення прибутковості. Це, також, дало б можливість: а) компенсувати втрати від

зниження податкової ставки прибуткового податку з громадян, який залишається основним джерелом надходжень місцевих бюджетів; б) раціоналізувати ставку оподаткування податку на прибуток підприємств, в основі якої пропонуємо покласти модель оптимізації оподаткування, яка базується на коефіцієнтах чутливості економіки до зміни в оподаткуванні та враховує частку тіньового сектору економіки; в) зменшити податковий тиск не за рахунок зниження частки податків у ВВП регіонів, а шляхом розширення бази оподаткування через скасування податкових пільг, наданих за галузевими чи професійними ознаками; 2) запровадити нові види місцевих податків, які мають широку базу до оподаткування та забезпечили б зростання власних бюджетних надходжень територій (податок на депозити комерційних банків, майновий податок, екологічні податки та інші, в залежності від можливостей територіальних утворень); 3) реформувати склад, структуру і механізм стягнення податків (рівень податкового адміністрування).

Одним із напрямків підняття ефективності фінансового регулювання як на державному, так і на регіональному рівнях є запровадження системи фінансового контролінгу, завдання якого, на нашу думку, доцільно звести до: визначення потреби відповідних інституційних одиниць у фінансовій інформації; вдосконалення аналітичних засад фінансової політики; координації процесу планування, прогнозування, контролю за формуванням і використанням фінансових ресурсів регіону; порівняння планових і фактичних показників виконання загального та спеціального фондів; визначення альтернатив прийняття управлінських рішень щодо використання фінансових ресурсів.

Автор приходить до висновку, що фінансовий механізм оздоровлення економіки регіону повинен базуватися на: відродженні практики фінансового забезпечення територій на основі програмно-планових показників; активного використання інструментарію тендерних закупівель; використання фінансового потенціалу ринку місцевих боргових зобов'язань.

Розділ 3 Вдосконалення фінансового механізму державного регулювання регіональної економіки. В даному розділі обґрунтовуються методичні підходи щодо вдосконалення нормативних методів фінансового планування, механізму міжбюджетного трансфертування в частині вдосконалення розрахунку алгоритму видаткових потреб території, фінансового механізму інвестування економіки регіону.

Акцентується увага на тому, що бюджетне нормування, будучи складовою ФМДРЕР, повинне бути направлене на забезпечення ідентичних підходів до планування та фінансування видатків бюджетів регіону, сприяти ефективному, раціональному та цільовому використанню бюджетних коштів. З цією метою в роботі запропоновано вдосконалення діючого механізму бюджетного нормування через уточнення алгоритму визначення обсягів витрат на управління та освіту.

З метою досягнення відповідності між видатковими зобов'язаннями органів місцевої влади і регулятивними функціями по збалансуванню

соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних утворень, запропоновано корегувати нормативи бюджетної забезпеченості на коефіцієнт розвитку адміністративно-територіального утворення, який обчислено через механізм середньозважених індексів по таких (j) показниках: обсяги промислового виробництва, роздрібного товарообігу, виробництва товарів народного споживання, платних послуги населенню, рівня середньомісячної заробітної плати, рівня офіційно зареєстрованого безробіття в районі. Згідно з цим, нормативи бюджетної забезпеченості визначатимуться за формулою:

$$H_{vir} = H_{vi} * [1 + (1 - I_i)], \quad [1]$$

де H_{vir} – розрахований норматив бюджетної забезпеченості певного виду видатків (v) для забезпечення розвитку i -того регіону; H_{vi} – діючий норматив бюджетної забезпеченості розвитку i -того регіону; I_i – індекс рівня ділової активності, який пропонується визначати за наступною формулою:

$$I_i = \sum_{j=1}^n \frac{K_j \div N_i}{K_{sr}} / n, \quad j=1...6, \quad [2]$$

де I_i – це інтегральний індекс ділової активності i -того району; K_j – це значення j -ого показника для окремого району; N_i – чисельність населення i -того району; K_{sr} – це середньорегіональне значення j -ого показника; n – кількість показників.

Таким чином, регіони з рівнем розвитку нижчим за середній отримають норматив відповідно вищий за середній і навпаки, завдяки чому будуть створені відносно однакові умови щодо досягнення певного рівня розвитку кожним із регіонів. Проте, запропонована методика може бути ефективною лише за умов, якщо в процесі фінансового вирівнювання основні параметри міжбюджетних розрахунків будуть закріплені за регіонами на тривалий період (4-5 років). Це стимулюватиме місцеві органи влади до розширення бази податкових надходжень та підвищення рівня самофінансування адміністративно-територіальних утворень.

При дослідженні механізму фінансового вирівнювання, як складової бюджетного регулювання регіональної економіки запропоновано:

1) удосконалити формулу для обрахунку відносних видаткових потреб, які повинні складатися з трьох основних компонентів: середньодушових видаткових норм; чисельності населення відповідного регіону; коефіцієнтів (індексів) бюджетних потреб, що визначають позицію конкретної адміністративно-територіальної одиниці відносно середнього по Україні показника;

2) додатково використовувати при розрахунку видаткових потреб території агреговані нормативи середньодушових видатків, які б віддзеркалювали місце основних регулятивних функцій місцевих органів влади в загальній сумі видатків бюджетів певних рівнів. Агрегований норматив повинен визначатися, за таким алгоритмом:

$$H_{ai} = H_y \times \lambda_{yi} + H_{zob(arc)} \times \lambda_{zob(arc)i} + H_0 \times \lambda_{0i} + H_s \times \lambda_{si} + H_{kob} \times \lambda_{kob} + H_f \times \lambda_{fi}, \quad [3]$$

де H_{ai} – агрегований норматив середньодушових видатків; $H_y, H_{zob(arc)}, H_0, H_s, H_{kob}, H_f$ – нормативи бюджетної забезпеченості відповідно управління, охорони здоров'я, освіти, соціального захисту та соціального забезпечення, культури, фізичної культури і спорту, які визначаються відповідно як добуток коефіцієнта, що характеризує частку даних витрат в обласному бюджеті, на відношення видатків відповідного виду по Україні до чисельності населення України; λ – вагове значення кожного нормативу у виконанні регулятивних функцій регіональними органами виконавчої влади, який дозволяє врахувати місцевим органам влади специфіку функціонування регіонального утворення. Даний коефіцієнт доцільно визначати власне територіальним органам влади експертним шляхом. Наприклад, якщо Тернопільська область відноситься до освітянського центру, то норматив бюджетної забезпеченості в галузі освіти потребує коректування в сторону збільшення;

3) вдосконалити розрахунок коефіцієнту додаткових корегувань до алгоритму міжбюджетних трансфертів, який повинен враховувати можливості як регіонів, так і держави профінансувати додаткові видаткові потреби, і розраховувати його за алгоритмом:

$$a_i = \left(\frac{Df_{i01}}{Df_{i00}} + \frac{Df_{i02}}{Df_{i01}} + \frac{Dp_{i03}}{Df_{i02}} \right) / 3, \quad [4]$$

де a_i – коефіцієнт додаткових коригувань формули надання трансфертів; Dp_i – планові доходи адміністративно-територіальних утворень розрахункового періоду; Df_i – фактичні доходи за останні три роки, що передують розрахунковому періоду. Розраховані в роботі за вдосконаленою методикою міжбюджетні трансферти показали, що область в 2003 році отримала лише 75% необхідної суми трансферту.

Для вдосконалення фінансового механізму інвестування економіки регіону в роботі пропонується модель оцінки фінансової стійкості регіону, яку можна використовувати для залучення фінансових ресурсів в регіон через ринок місцевих боргових зобов'язань. Дана модель передбачає розрахунок таких показників:

1) коефіцієнту фінансової незалежності або коефіцієнту фінансової автономії, який є відношенням величини власних фінансових ресурсів регіону до загальної величини фінансових ресурсів, нормативне значення якого коливається від 0,5 і більше, що засвідчує збільшення фінансової незалежності і зниження інвестиційного ризику;

2) коефіцієнту фінансового леверіджу, який характеризує співвідношення позичених і власних коштів регіону;

3) коефіцієнту фінансової стабільності, який визначається співвідношенням коефіцієнту фінансового леверіджу до коефіцієнту співвідношення готівкових і безготівкових фінансових активів.

ВИСНОВКИ

У дисертації проведено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукової задачі щодо розробки положень та практичних рекомендацій по удосконаленню фінансового регулювання регіональної економіки. Наукова задача вирішена шляхом обґрунтування фінансового механізму державного регулювання економіки регіону та впливу його складових на фінансові результати та передумови соціально-економічного розвитку територіальних утворень.

1. Фінансовий механізм державного регулювання економіки адміністративно-територіального утворення – це сукупність фінансових інструментів, за допомогою яких створюються фінансові передумови та стимули для соціально-економічного розвитку території, відповідно до цілей та завдань регіональної економічної політики. Складовими частинами фінансового механізму державного регулювання є фінансові показники, нормативи, ліміти й резерви, стимули і санкції.

2. Для проведення оцінки фінансової бази регіону в роботі запропонована та апробована секторна модель аналізу формування та використання фінансових ресурсів регіону, яка на відміну від діючої практики аналізу регіональних фінансових ресурсів не обмежується лише коштами місцевих бюджетів і централізованими загальнодержавними фондами, тобто управлінським рівнем, а акумулює фінанси сектору державного управління (місцевих органів влади), фінанси сектору підприємств, фінанси населення, фінанси створені в секторі фінансових і кредитних установ регіону (депозити в національній і іноземній валюті, кошти, залучені через ринок місцевих боргових зобов'язань), фінанси тіньового сектору економіки.

3. Бюджетний механізм регулювання соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних утворень реалізується через: формування грошових фондів, які забезпечують діяльність територіальних органів влади; фінансування галузей місцевого господарства; контроль за фінансово-господарською діяльністю суб'єктів господарювання, що знаходяться на даній території; розподіл і доведення до населення створених благ та послуг у формі соціальних трансфертів. Аналіз формування та використання ресурсів загального фонду бюджету Тернопільської області вказує на позитивну динаміку росту видатків на розвиток народного господарства області, що посилює його регулятивну функцію. Оцінка формування та використання спеціального фонду показує, що його основна мета дещо нівелюється, що пояснюється необґрунтованим маніпулюванням статтями загального та спеціального фондів у зв'язку з постійною нестачею бюджетних ресурсів.

Для того, щоб розширити дохідну базу для посилення регулятивної функції місцевих бюджетів пропонується: повернути податок на прибуток

підприємств (усіх форм власності) до місцевого бюджету відповідної території, на якій розташований суб'єкт господарювання та оптимізувати ставку оподаткування за допомогою моделі, яка базується на коефіцієнтах чутливості економіки до зміни в оподаткуванні та враховує частку тіньового сектору економіки; запровадити нові види місцевих податків, які мають широку базу до оподаткування та забезпечили б зростання власних бюджетних надходжень територій (податок на депозити комерційних банків, майновий податок, тощо); удосконалити рівень податкового адміністрування.

5. Для вдосконалення правового поля фінансового механізму регулювання соціально-економічного розвитку адміністративно-територіального утворення пропонується законодавчо закріпити чотирьохрівневу бюджетну систему України за джерелами власних доходів. Тобто повинні бути враховані усі рівні бюджетного процесу: державний, обласний, районний, базовий (рівень села, селища, міста, району в місті).

6. Одним із напрямків ефективності фінансового механізму державного регулювання економіки регіону як на державному, так і на регіональному рівнях є запровадження системи фінансового контролінгу, завдання якого, на нашу думку, доцільно звести до: визначення інформаційної потреби відповідних інституційних одиниць у фінансовій інформації; вдосконалення аналітичних засад фінансової політики; координації процесу планування, прогнозування, контролю за формуванням і використанням фінансових ресурсів регіону; порівняння планових і фактичних показників виконання загального та спеціального фондів; визначення альтернатив прийняття управлінських рішень щодо використання фінансових ресурсів.

7. Бюджетне нормування, будучи складовою фінансового механізму регулювання соціально-економічного розвитку адміністративно-територіального утворення, направлене на забезпечення рівноцінних підходів до планування та фінансування видатків бюджетів регіону, дозволяє контролювати ефективне, раціональне та цільове використання бюджетних коштів. В частині вдосконалення діючого механізму бюджетного нормування ми пропонуємо вдосконалити алгоритм визначення обсягів витрат на управління та на освіту. З метою забезпечення відповідності видаткових зобов'язань органів місцевої влади і регулятивних функцій по забезпеченню збалансованого соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних утворень пропонується нормативи бюджетної забезпеченості корегувати на коефіцієнт розвитку адміністративно-територіального утворення.

8. Для вдосконалення наукового апарату дослідження системи фінансового вирівнювання в роботі запропоновано пояснюючу модель, в якій механізм фінансового вирівнювання розглядається як сукупність міжрівневих фіскальних зв'язків, що включають: організаційні основи взаємовідносин між державними і місцевими органами влади з використанням централізованого і децентралізованого підходів; поділ і правове закріплення відповідальності за виконання окремих соціальних і економічних функцій; визначення величини видатків, що забезпечують

виконання повноважень, закріплених за кожним рівнем бюджетної системи; встановлення і правове закріплення джерел доходів бюджетів усіх рівнів; форми підтримки регіонів з використанням: методу пропорційності, методу розрахунку нормативного бюджетного фінансування на одного жителя в окремій галузі регіону, методу розрахунку потреби в субсидіях на комплексне покриття капітальних, експлуатаційних і поточних затрат регіону, методу розрахунку дотацій, що базується на вирівнюванні соціально-економічного розвитку відсталих територій на основі оцінювання економічного потенціалу територій. Для характеристики процесу реформування системи міжбюджетних відносин рекомендується використовувати такі критерії: ступінь ефективності формування та використання місцевих бюджетів; прозорість бюджетних рішень; рівень відповідальності місцевих органів влади; рівень забезпеченості соціальних потреб; рівень економії фінансових ресурсів регіону.

9. Для вдосконалення системи міжбюджетного вирівнювання пропонується:

- ⇒ Запровадити механізм вдосконалення формул для обрахунку відносних видаткових потреб, який повинен включати: середньодушові видаткові норми; чисельність населення відповідного регіону; коефіцієнти (індекси) бюджетних потреб, що визначають позицію конкретної адміністративно-територіальної одиниці відносно середнього по Україні показника.
- ⇒ Встановити мінімальні середньодушові видаткові норми, що повинні дотримуватися при плануванні та виконанні бюджетних призначень у таких соціально-важливих сферах як охорона здоров'я та освіта.
- ⇒ Проводити оцінку результативності проведення реформи міжбюджетних відносин (з періодичністю раз на рік) в розрізі таких показників: ступінь вирівнювання (коефіцієнт варіації) середньодушових видатків районів та міст, а також областей до середньоукраїнського значення; динаміка заборгованості місцевих бюджетів; ступінь кореляції між змінами в обсягах трансфертів та запланованими надходженнями, а також між обсягом трансфертів та економією видатків.
- ⇒ Здійснювати ретельний моніторинг застосування формул органами місцевого самоврядування всіх рівнів, а також відстежувати зміни в розподілі загального обсягу бюджетних ресурсів та виявляти випадки, коли органи місцевого самоврядування коригують свою мережу бюджетних установ та організацій і штати, з метою оптимізації видатків в умовах жорстких бюджетних обмежень.

10. Оцінку ефективності регулятивного впливу фінансового механізму на інвестиційний процес доцільно проводити в розрізі таких видів ефективності: фінансової, бюджетної, економічної, соціальної, які включають традиційні та динамічні методи оцінки ефективності капіталовкладень.

11. Для ефективного економічного обґрунтування емісії боргових зобов'язань, нами розроблено та апробовано модель оцінки інвестиційних можливостей облігацій місцевої позики, яка базується на оцінці платіжної

спроможності, ліквідності, фінансової стійкості емітента, в ролі якого виступатиме, обласна рада депутатів з виконавчим органом – обласною державною адміністрацією. Оцінка фінансової стійкості регіону повинна проводитися в розрізі системи показників, яка повинна включати: коефіцієнт фінансової незалежності, або коефіцієнт фінансової автономії; коефіцієнт фінансового леверіджу; коефіцієнт фінансової стабільності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

В наукових фахових виданнях

1. Бречко О.В. Перспективи функціонування ринку боргових зобов'язань у зміцненні фінансової бази регіону // Вісник Тернопільської академії народного господарства. - 2001. - № 16.- С. 65-70; 0,4 д.а.
2. Бречко О.В. Методичні підходи до вдосконалення аналізу фінансового забезпечення регіонального управління // Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил України. – Тернопіль: Економічна думка. - 2002.-№ 6.-С. 73-77; 0,35 д.а.
3. Бречко О.В. Пошук оптимальних параметрів оподаткування економіки через призму макроекономічних моделей // Держава та регіони. Серія: економіка та підприємництво.-2003. - №1.- 390с. - С.31-35; 0,4 д.а.
4. Бречко О.В. Трансформація системи міжбюджетних трансфертів в умовах проведення бюджетної реформи в Україні // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені В.Гнатюка. Серія: Економіка.-2002.-№ 12.- С.114-118; 0,35 д.а.
5. Бречко О.В. Удосконалення контролю в системі управління фінансовими ресурсами регіону // Фінанси України. - 2002. - № 9. - С.150-154; 0,3 д.а.
6. Желюк Т.Л., Бречко О.В. Фінансовий механізм децентралізації в Україні //Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Економічні проблеми ринкової трансформації України. Збірник наукових праць / Відп. ред. акад. НАНУ М.І. Долішній. – Львів: НАН України. Інститут регіональних досліджень. - 2003.- Випуск 1 (XXXIX). - 602с. - С. 49-58; 0,6 д.а. (особисто автору 0,4 д.а., визначено шляхи оптимізації фінансового механізму та проаналізовано недоліки бюджетного регулювання в Україні).

В інших виданнях

7. Бречко О.В. Перспективи вдосконалення системи міжбюджетного трансфертування в умовах проведення бюджетної реформи в Україні // Бюджетно-податкова політика в Україні (проблеми та перспективи розвитку). Збірник наукових праць за матеріалами науково-практичної конференції (20-22.12.2001р). – Ірпінь, Академія державної податкової служби України, 2002. - 699с. - С. 424-426; 0,25 д.а.
8. Бречко О.В. Напрями реформування місцевих фінансів України // Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання. Матеріали першої міжнародної та другої всеукраїнської наукової конференції студентів та молодих вчених. – Донецьк: Донецький національний університет, 2001, Частина 2,-271с.-С.64-66; 0,25 д.а.

9. Бречко О.В. Аналіз нормативно-правової бази формування та використання фінансових ресурсів регіону // Міжнародна студентсько-аспірантська наукова конференція “Україна в ХХІ столітті: формування економічної системи”. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка. - 2001; С.33-34, 0,1 д.а.
10. Бречко О.В. Перспективні шляхи зміцнення фінансового потенціалу регіону // Ефективність державного управління (регіональний аспект): Матеріали науково-практичної конференції. – Львів: ЛФУАДУ, 2001.- 205с. - С.25-31; 0,3 д.а.
11. Бречко О.В. Перспективи оптимізації фінансового механізму регулювання регіонального розвитку на 2003 рік в контексті адміністративної реформи в Україні // Економічні проблеми ринкової трансформації України: Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції 3-4 грудня 2002 року – Львів, Львівський банківський інститут НБУ, 2002. - 285с. - С.34-35; 0,1 д.а.

АНОТАЦІЯ

Бречко О.В. Фінансовий механізм державного регулювання економіки регіону (на прикладі Тернопільської області). – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.02.03. – Організація управління, планування і регулювання економікою. – Київський національний економічний університет, Київ, 2004.

Дисертаційне дослідження присвячене розробці науково-методичних основ фінансового регулювання регіональної економіки. У роботі визначено зміст фінансового механізму державного регулювання економіки регіону, його структуру та функціональне призначення, завдання та засоби реалізації.

В роботі проведено аналіз формування фінансової бази регіону з використанням секторного підходу, та обґрунтовано переваги та практичне значення її обрахунку за даною методикою. Запропоновано шляхи оптимізації податкового механізму регулювання. Визначено місце бюджету, як основного засобу регулювання економіки на регіональному рівні, та запропоновано індикатори ефективності міжбюджетних відносин. Проведене теоретичне обґрунтування та подано практичні рекомендації щодо вдосконалення розрахунків нормативів мінімальної бюджетної забезпеченості. Обґрунтовано модель оцінки фінансової стійкості регіону в основі вдосконалення механізму інвестування в економіку регіону.

Ключові слова: регіон, фінансовий механізм, фінансове регулювання, податковий механізм, місцевий бюджет, норматив бюджетної забезпеченості, міжбюджетні трансферти, фінансове вирівнювання, механізм інвестування, фінансовий контролінг.

АННОТАЦИЯ

Бречко А.В. Финансовый механизм государственного регулирования экономики региона (на примере Тернопольской области). – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.02.03. – Организация управления, планирования и регулирования экономикой. – Киевский национальный экономический университет, Киев, 2004.

Диссертационная работа посвящена исследованию научно-методических основ финансового механизма регулирования экономики региона, оценке воздействия современного инструментария финансового механизма на деловую активность региона. В работе проведен анализ формирования финансовой базы региона с использованием секторного подхода, обоснованы преимущества и практическое значение его исчисления по данной методике. Предложены пути оптимизации налогового механизма регулирования. Определено место бюджета, как основного средства регулирования экономики на региональном уровне, предложены индикаторы эффективности межбюджетных отношений. Проведено теоретическое обоснование и представлены практические рекомендации относительно усовершенствования расчетов нормативов минимальной бюджетной обеспеченности. Обоснована модель оценки финансовой устойчивости региона с целью усовершенствования механизма инвестирования в экономику региона.

В диссертации рассмотрены теоретические и методологические подходы к финансовому механизму государственного регулирования экономики региона и определены направления их усовершенствования. Представлено авторское определение финансового механизма государственного регулирования экономики региона, под которым следует понимать совокупность финансовых инструментов, с помощью которых создаются финансовые стимулы для социально-экономического развития территории, соответственно целям и задачам региональной экономической политики. Назначение финансового механизма в государственном регулировании экономики региона сводится к: финансовому обеспечению социально-экономического развития административно-территориальных образований; финансовому стимулированию социально-экономического развития экономики региона с помощью финансового регулирования.

Для исследования региона, как объекта финансового регулирования, обосновывается целесообразность использования такого научного подхода, в основе которого регион рассматривается: относительно механизмов формирования доходов на региональном уровне; относительно обеспечения расходных потребностей регионального развития; относительно формирования и деятельности местных финансовых институтов, как субъектов финансового регулирования экономики региона.

Для усовершенствования аналитического обеспечения финансового механизма государственного регулирования в работе предлагается методика секторного анализа финансовой базы региона, которая раскрывает неиспользованные или дополнительно выявленные внутренние резервы финансовых ресурсов административно-территориальных образований, привлечение которых ускорит развитие региональной экономики, или направит основные ее параметры в режим эффективного функционирования.

Обоснованы методические подходы к усовершенствованию нормативных методов финансового планирования, механизма межбюджетного трансфертирования, в части усовершенствования расчета расходных потребностей территории. С целью обеспечения соответствия расходных обязательств органов местной власти регулятивным функциям по обеспечению сбалансированного социально-экономического развития административно-территориальных образований, предложено скорректировать нормативы бюджетной обеспеченности на коэффициент развития административно-территориальных образований.

При исследовании механизма финансового выравнивания, как составной бюджетного регулирования предлагается: усовершенствовать формулы для обсчета относительных расходных потребностей, которые должны состоять из трех основных компонентов: среднедушевых расходных норм; численности населения соответствующего региона; коэффициентов бюджетных потребностей, которые определяют позицию конкретной административно-территориальной единицы относительно среднего по Украине показателя.

Оценку эффективности регулятивного влияния финансового механизма на инвестиционный процесс целесообразно проводить в разрезе таких видов эффективности: финансовой, бюджетной, экономической, социальной, которые включают традиционные и динамические методы оценки эффективности капиталовложений.

Для активизации финансового механизма инвестирования в экономику региона разработана аналитическая модель оценки финансовой устойчивости, которая использует современные методы оценки эффективности привлечения инвестиционных ресурсов через рынок местных долговых обязательств. Оценка финансовой устойчивости региона должна проводиться в разрезе системы показателей, которая должна включать: коэффициент финансовой независимости, или коэффициент финансовой автономии; коэффициент финансового левериджа; коэффициент финансовой стабильности.

Ключевые слова: регион, финансовый механизм, финансовое регулирование, налоговый механизм, местный бюджет, норматив бюджетной обеспеченности, межбюджетные трансферты, финансовое выравнивание, механизм инвестирования, финансовый контроллинг.

THE SUMMARY

Brechko O.V. The financial mechanism of the state regulation of economy of the region (on an example of Ternopil region). - Manuscript.

Dissertation obtaining the scientific degree of the candidate of economic sciences on a specialty 08.02.03. – Organization of management, planning and regulation of economy. – Kyiv National Economic University, Kyiv, 2004.

The dissertation research is devoted to development of scientific and methodical bases of financial regulation of the regional economy. In the work the content of the financial mechanism of the state regulation of economy of the region, its structure and functional assignment, tasks and means of realization is determined.

In the research the analysis of forming financial base of the region with the use of sector approach is carried out and the advantages and practical value of accounts on the given technique is proved. The ways of optimization of the tax mechanism regulation are offered. The place of the budget as the basic mean of regulating economy at regional level is determined and the indicators of efficiency of the interbudget links are proposed. It carried out the theoretical substantiation; the practical recommendations concerning accounts improvement of the specifications of the minimal budget security are submitted. The model of rating financial stability of the region based on improvement of investment mechanism regional economy is proved.

Key words: region, financial mechanism, financial regulation, tax mechanism, local budget, specification of budget security, interbudget transfers, mechanism of investment, budget mechanism, financial controlling.

Підписано до друку з оригінал-макету 25.02.2004 р.
Формат 60 * ⁸⁴/₁₆ Папір друкарський. Ум. др. арк. 1
Друк – різнографія. Замовлення №144. Тираж – 100 прим.

СМП “ТАЙП”
46000, м. Тернопіль, вул. Чернівецька, 44-б
E-mail: tajp@tim.net.ua